

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології

Науковий журнал
Виходить десять разів на рік

Заснований у листопаді 2009 року
№ 1 (105), 2021

Crossref

CEJSH

Суми
СумДПУ імені А. С. Макаренка
2021

Засновник та редакція
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Друкується згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка (протокол № 8 від 25.01.2021)

Редакційна колегія:

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор (головний редактор) (Україна);
М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, доцент (заступник головного редактора)
(Україна);
О. А. Біда – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Ю. А. Бондаренко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. А. Заболотна – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. В. Кучай – доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
М. П. Лещенко – доктор педагогічних наук, професор (Польща);
І. М. Литовченко – доктор педагогічних наук, доцент (Україна);
О. В. Михайличенко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Є. А. Панченко – кандидат педагогічних наук (Україна);
О. Є. Реброва – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О.В. Семеніхіна – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О.М. Семенов – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Л. І. Тимчук – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
П. Пласкура – кандидат інженерних наук, доцент (Польща) (**P. Plaskura** – Dr. Eng. (Poland));
В. Зоріч – доктор педагогічних наук, професор (Чорногорія) (**V. Zorić** – Associate
Professor (Montenegro));
Е. Протнер – доктор педагогічних наук, професор (Словенія) (**Protner E.** – DSc.
(Pedagogy), Prof. (Slovenia));

Рецензенти:

В. С. Бугрій – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
М. Кісель – доктор хабілітований (Польща) (**M. Kisiel** – dr. hab. (Polska))
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
Ц. Курковський – доктор гуманітарних наук (Польща) (**C. Kurkowski** – dr. nauk
humanistycznych (Polska));
Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
К. Стахира – доктор педагогічних наук (Польща) (**K. Stachyra** – dr hab. (Polska))
О. С. Чашечникова – доктор педагогічних наук, професор (Україна)

Затверджено як фаховий журнал категорії Б з педагогічних наук
(наказ МОН України № 886 від 02.07.2020)

*Журнал індексується в Crossref, Index Copernicus Master List, Google Scholar та
CEJSH.*

У журналі відображено результати актуальних досліджень з проблем
порівняльної педагогіки, загальної педагогіки, педагогіки вищої школи, спеціальної
освіти, а також мистецької освіти.

УДК 371.315.6:78 (07)

Євген Куришев

Інститут мистецтв, Київського університету імені Бориса Грінченка

ORCID ID 0000-0002-6172-9255

DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/415-425

ОСНОВНІ ВЕКТОРИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО» (СПРЯМУВАННЯ «ЕСТРАДНИЙ СПІВ») ЗАСОБАМИ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Автор досліджує сутність підготовки естрадного виконавця в контексті проходження дисципліни «Фортепіано». Підкреслюється роль методичного значення супутніх дисциплін щодо основної траєкторії розвитку студентів, а саме інструментального виконавства для підготовки вокаліста. Розглянуто конкретні методи, спрямовані на формування культурознавчого рівня з проєкцією на безпосередньо естрадну специфіку. Доведено, що загальне розуміння культурного становища в соціумі здатне впливати безпосередньо на розвиток особистості вокаліста, а також допомагає сформуванню правильного вектора його діяльності, забезпечити успішність реалізації його виконавської діяльності.

Ключові слова: вокал, естрадний виконавець, художньо-естетичне сприйняття, культурознавство, компетентності.

Постановка проблеми. Динаміка медіапростору, доступність технологій спровокувала на сьогодні чіткий вектор руху вокального мистецтва, а саме вектор на професіоналізацію естрадного вокалу. Першочергово це пояснюється стрімкою потребою індивідуума усвідомити себе як частини соціуму через єднання з ним доступною мовою. Мистецтво співу є найдоступнішим як прояв голосової комунікації, але естрадна пісня, яка передбачає швидкоплинний вимір існування, здатна принижувати значення мистецтва співу як архетипу української ментальності. Вивчення достатньо зручного тексту як вербального, так і музичного нівелюють культурознавчу складову вокального мистецтва.

Формування культурознавчої компетентності майбутнього вокаліста-естрадника, як провідного посередника в культурі комунікації між соціумом та індивідом, потребує не тільки інтегрованого підходу до вивчення вербальних і невербальних мов, але й звернення особливої уваги на засоби інструментального мистецтва, зокрема фортепіанного, що може бути художньо-естетичним її підґрунтям. З метою підготовки культуровідповідних якостей у естрадного виконавця у світі широко використовують інтеграцію мистецтва в освітній процес, беручи до уваги потреби ринку. Сьогодні вокаліст-естрадник повинен володіти широким спектром знань, серед яких, окрім безпосередньо володіння голосовим апаратом, знання електронних ресурсів для обробки голосових записів,

володіння навичками аранжування, здатність виявляти художній смак, уміння розробляти концепцію шоу концерта та номеру, вміння виконувати власні пісні на клавішних, а також акомпанувати собі, дотримання стиля відповідно до тематики концерту, вміння реагувати на запит публіки й передбачати його – усе це виявляє практичну потребу у професійно орієнтованих методиках формування культурознавчої компетентності в цілому та розвитку художньо-естетичного сприймання. Спираючись на той факт, що найчастіше одним з обов'язкових освітніх компонент навчальної програми з естрадного вокалу є дисципліна спрямована на набуття навичок гри на фортепіано, доцільним вважається розглянути саме роль інструментального мистецтва, зокрема фортепіанного у процесі формування культурознавчої компетентності вокалістів-естрадників.

Аналіз актуальних досліджень. Вивченням і виокремленням компетентностей, які покликані бути демонстрантами культурних знань індивідуума, займалася низка дослідників: наприклад, дослідження О. Гуренко, М. Елькіна, О. Кисельової, Л. Маслак, О. Никифорова, А. Флієра, визначають особистісні характеристики для створення інтегрованого комплексу якостей: обізнаність на культурі та професії; процесу чи/та результату освіти. При цьому виділяються культурні орієнтири у формуванні культуркомпетентностей майбутнього фахівця, що мають такі варіанти, як: загальнокультурний («стосується культури особистості в усіх її аспектах; вона передбачає володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною» (Малик, 2007, с. 69–70), «загальні уявлення про історію та тенденції розвитку тієї чи іншої форми культури, того чи іншого виду мистецтва» (Гуренко, 2004, с. 90–101), «орієнтуватись у сучасному соціокультурному середовищі» (Єжова, 2007, с. 2); інкультурний («достатній ступінь соціалізованості <...> індивіда в суспільстві проживання...»), що надає підстави «засвоїти адекватно сутнісні ознаки й риси тієї культурно-ціннісної системи, що домінує в суспільстві», та демонструє рівень «...поінформованості особистості про прийнятний і неприйнятний у даному суспільстві стиль поведінки та комплекс світоглядних і решти суджень» (Флієр, 2000)). Також є суттєвий внесок українських дослідників музикології, наприклад роботи О. М. Олексюк, які базуються на вивченні саме музичної педагогіки, де переважає розвиток духовності (Рождественський, с. 64). Але, на погляд автора, духовність іде поряд із культурною самоорганізацією індивіда та ці поняття є тотожними за своєю вагомістю.

Отже, за достатньої кількості досліджень щодо вивчення поняття культурознавчої компетентності, досліджень для формування

компетентностей через суміжні складові однієї галузі (в даному випадку музичного мистецтва) для вихованців саме з естрадного виконавства на сьогодні не визначено.

Мета дослідження – сформулювати сутність культурознавчої компетентності й окреслити методи її формування засобами інструментального мистецтва у студентів естрадно-вокальної спрямованості.

Методи дослідження: узагальнення літератури й матеріалів мережі Інтернет, спостереження, абстрагування, аналіз і синтез.

Виклад основного матеріалу. У сучасному концептуальному полі зарубіжної та вітчизняної вищої освіти компетентнісний підхід уже ствердився, і на сьогодні ми маємо низку затверджених Стандартів вищої освіти, зокрема з Музичного мистецтва для першого бакалаврського рівня, де наведено низку чітко визначених компетентностей, якими повинен володіти сучасний музикант, у тому числі й естрадний виконавець. У Стандарті вищої освіти затверджені такі компетентності: «Загальна компетентність: 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, та фахові компетентності: 2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності; 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва; 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності» (Стандарт вищої освіти України першого бакалаврського рівня. Музичне мистецтво, 2019). Це виокремлені компетентності, які й складають основу опанування усередкованого поняття культури, а також діяльності митця – виконавця в цій культурі. Це той спектр, який дозволяє сформулювати культурознавчі знання відповідно до галузі мистецтва, набір якостей, який сприяє ефективній реалізації індивідуального та культурного поступу творчої особистості.

Інакше кажучи, виникає теза, що культурознавча компетентність існує як надкомпетентність, яка здатна продемонструвати загальний рівень музиканта (в даному випадку естрадного виконавця) відповідно до того соціуму та того репертуару, що він виконує. Це певною мірою корелюється з твердженням Ю. Рождественського щодо культурознавства як ерудованості у предметі культури: з одного боку, комунікативних формах, прийнятих у конкретному суспільстві чи його групі (субкультурі), з іншого, – сукупності досягнень (матеріально-духовних) людей (Рождественський, с. 3). У контексті формування висококваліфікованого музиканта, естрадного виконавця, виникає завдання створення симбіозу інтегрованого знання про цілісний феномен культури, де побутує пісня,

сам виконавець, соціум, який хоче/не хоче цю пісню сприймати, безпосередньо історико-часовий континуум, який включає в себе низку галузей людської діяльності (політичної, релігійної, художньої та ін.). Для того щоб зрозуміти пісню й дійсно стати на одній хвилі з реципієнтом, естрадному виконавцеві недостатньо просто добре співати, він повинен глибоко занурюватись у текстове, музичне наповнення відповідно не тільки свого життєвого досвіду, а життєвого досвіду свого потенційного реципієнта, який сформувався під впливом усіх складових історичного становлення. При цьому, цей образ повинен бути доступним і достатньо глокальним, тобто зберігати індивідуальність автора за глобальної уніфікації відповідно до цільової групи. Тобто, це вміння можна співвідносити з культурознавчою компетентністю, тому що визначення сукупності соціальних норм (на рівні знань, умінь, навичок, ставлень у межах певної сфери діяльності), спільних для різних представників певного соціуму – сучасна тенденція в педагогічній трактовці компетенції, яка виступає еталоном, критеріальною моделлю для характеристики досягнень особистості, тобто її компетентності (Малик, 2007, с. 72).

Слід наголосити, що ця компетентність розглядається як особистісна категорія, в якій домінує прикладний характер: вона охоплює процес і результат опанування й використання особистістю вокаліста-естрадника культури в галузевій діяльності (професійна культура) зокрема та життєдіяльності в цілому засобами мови. Серед основних якостей особистості виділяють ерудованість у предметі культури загалом та професійній культурі.

Тобто, культурознавча компетентність має характер інтегрованого, динамічного утворення, яке потребує певної навчальної підготовки. Слід розуміти, що найближчою до естрадного виконавця сферою є сфера інструментального мистецтва. Традиційною дисципліною, яка входить до більшості освітніх програм із підготовки естрадного виконавця є «Фортепіано». Усталеним є вивчення в контексті цієї освітньої компоненти поліфонічних творів, класичних та для розвитку техніки. Але якщо подивитися на це критично, такий підхід не виправдовує себе для формування саме індивідуальної траєкторії естрадного виконавця. Спираючись на той факт, що студенти-естрадники не володіють достатньою мірою нотною грамотою та відповідними знаннями, такий класичний підхід викликає в них тільки відсторонення від класичної, академічної манери, її неприйняття. Але, як було зазначено вище, підготовка висококваліфікованого фахівця є першочерговою метою сучасної освіти, а культурознавча компетентність

майбутнього фахівця свідчить про рівень загальнокультурних і профкультурних якостей (мотивація, здібності, знання, уміння, навички, досвід та ін.) його потенціалу стосовно до гуманітарних (художньо-естетичних, наукових, філософських та ін.) і проффункціональних напрямів. Отже, для збереження індивідуальної траєкторії розвитку, а також для створення обізнаної професійної особистості можливо слід міняти вектор наповнення дисципліни «Фортепіано». Одним із таких способів некардинальних змін може стати звернення до сучасних обробок класичної музики. На сьогодні є низка композиторів (навіть скоріше аранжувальників), які створюють спрощені варіанти, обробленої класичної музики відповідно до різних жанрів. Зрозуміло, що першочерговим повинно стати прослуховування першоджерела, з метою продемонструвати зразок, який не втратив актуальності. Для того, щоб вірно спрямовувати студента в культурознавчий простір, слід поряд з обробкою надавати йому завдання теоретичного типу. Наприклад, охарактеризувати жанр і стиль обробки. Послухати зразок і визначити основні зміни, що відбулися. Сучасні естрадники достатньо добре у своїй більшості орієнтуються в сучасних стилях, тому таке завдання сприятиме активізації вже існуючих знань, які вони отримують на заняттях із вокалу та поглибленню їх через певний аروحний тип мислення з академічною музичною думкою.

Одним із доцільних методів підсилення культурознавчої компетентності відповідно до комунікаційних її складових, може стати така форма роботи з фортепіано, як-от: студентові запропонувати класичну тему, можна також у спрощеному варіанті, а в подальшому він повинен підготувати есе на тему «У якому стилі він хотів би зробити аранжування цієї теми». Безумовно, що найвищим результатом була б спроба імпровізації на запропоновану тему, але це залежить тільки від загального рівня студента. Також одним із методів, які можливо використовувати в освітньому процесі для формування культурознавчої компетентності майбутніх естрадних виконавців, є традиційний підбір акомпанементу під мелодію. При цьому, рекомендовано брати мелодію простого, романсового складу, яка дозволить широкий вибір варіантів реалізації голосових і супровідних можливостей. Головною умовою для таких завдань повинна стати вербальна та слухова активність студента. Йдеться не про формальне виконання завдання, а його глибоке переосмислення відповідно до своєї специфіки. Основною метою повинна зберігатись ідея не отримання продукту самостійної роботи як результату навчання. Процес підготовки повинен бути надметою освітнього процесу. Це обґрунтовано тим фактом, що вокальне мистецтво,

першочергово естрадне, є масовою культурою, яка за призначенням, охоплює специфічні різновиди духовного виробництва, розрахованого на «середнього» споживача та спрямована сьогодні на відображення всіх побутових цінностей соціуму, тією культурою чи субкультурою, яка виникає у дзеркалі історичних подій. Вокально-естрадна музика в цілому є потужним дзеркалом соціально-історичного континууму її функціонування. Це пов'язано з тим фактом, що однією з умов є фактор її тиражування, що можливо тільки за умов насиченості своєрідними інтонаційними, словесними, стильовими формулами часу. Йдеться про те, що естетичні параметри взаємодії масового естрадно-музичного мистецтва з реципієнтом, споживачем вокального-естрадного продукту ґрунтуються на культурологічно-соціологічних чинниках, які спрямовані на відображення всіх зазначених факторів для створення комунікаційного простору.

У процесі створення комунікації в просторі естрадно-вокальної музики відповідальна роль належить саме виконавцеві, який є носієм композиційно-сценічних надбань у втіленні пісенного номеру та донесенні його змістового наповнення до реципієнта. Естрадний співак існує на межі суспільної думки, композиторського задуму та інтерпретації. Виконавець трактується як представник соціально-культурної сфери, його місія – бути провідником до прийнятих у суспільстві цінностей і ідеалів, його діяльність пов'язана зі спілкуванням, публічними виступами. Естрадне вокальне виконавство – це такий різновид художньої комунікації, де через узагальнену музично-артистичну форму відбувається вид діяльності, який використовує певні універсальні для людської спільноти канони та існує у вигляді сценічної постановки та пропагує певні ціннісні концепти культури.

Це обумовлює потребу в підвищенні ерудованості майбутнього фахівця у змісті культури в цілому (системна обізнаність у сукупності значеннєвих духовно-матеріальних артефактів і засобах комунікації, необхідних у культурно-соціальному середовищі) та його професійної культури (культуродоцільні якості майбутнього фахівця відповідно до освітньо-професійної компетенції: критеріїв, параметрів і рівнів професійної освіти; процесу та результату профдіяльності: володіння та адекватне використання профетикету, корпоративних традицій, службових мов обміну інформацією та ін.).

За сутністю, це оперування до їх можливості сприйняття. Серед основних чинників дослідники художньо-естетичного сприймання передусім виділяють такі психологічні якості та характер процесу, як: мотивація, спостережливість, уважність, пам'ять, у тому числі зорова, уява,

емоційність, емпатія, зокрема, й рівень загального розвитку реципієнта та ретранслятора в цілому. Психологічний характер процесу проявляється, по-перше, через виокремлення й переживання особистісного змісту, опанування зв'язків із власною індивідуальною траєкторією, що міститься у творі мистецтва, по-друге, через перевтілення в художню реальність і співпереживання закладеного в мистецькому творі змісту, по-третє, відбувається мислення не тільки логічне, але й в образах; розпізнавання, розуміння, встановлювання естетичної цінності об'єктів художньої та реальної дійсності на підставі відповідних знань і вмінь (естетичне судження)), умови (середовище, в якому відбувається естетичне сприймання; естетична діяльність/ творчість) і засоби (індивідуальний підхід; наслідування (мімезис); емпатія; асоціації, порівняння нової інформації з тією, що є у свідомості (пам'яті), з власними цінностями тощо).

Художньо-естетичне сприймання є невід'ємним виразником культурознавчої компетентності, оскільки не тільки займає безпосереднє місце в її структурі, відповідає духовній сутності культури, реалізує її функції, але й має особистісно орієнтований, специфічно діяльнісний, інтегрований і динамічний характер. Це категорія, що передбачає у своїй структурі потенціал і діяльність особистості з тими самими провідними структурними компонентами, як-от: мотивація, емоційна чуттєвість, знання (художня грамотність), уміння й навички робити оцінку й оперувати засобами вербальних і невербальних систем різних видів музичної творчості. Звернімо увагу, що провідними елементами сутності художньо-естетичного сприймання як процесу визначають не стільки встановлення значення зображуваного чи констатації відомих елементів дійсності, а виокремлення та переживання особистісного змісту, що міститься у творі мистецтва, можливість перевтілення в художню реальність і співпереживання її героям (Аристова, 2016). Суголосним останній здатності – до переживання – є думка про переживання різнорідних психологічних процесів (напр., конфлікту; емпатії) особистістю. Проте більша увага у визначенні поняття «художньо-естетичне сприймання» приділяється естетичним почуттям від дійсності (Єжова, 2007), відчуттям насолоди (зокрема, естетичної) від прекрасного в дійсності. Естетична творчість людини є сутнісний елемент художньо-естетичного сприймання. Знання, уміння, здатності, навички та ставлення постають як духовно-практичний досвід, що має учень, і розглядаються в контексті пізнання художнього твору, наприклад, розуміння учнем змістового та конструктивного компонентів музичного твору-взірця, здатність цілісно й осмислено сприймати художній образ як єдності виражальних засобів і

здуму автора; уміння не тільки проаналізувати художній твір за істотними рисами, але й висловити своє ставлення до нього, пояснивши його: дати емоційно-особистісну, морально-естетичну оцінку твору живопису; І. Дичківська указує на низку необхідних здібностей і вмінь у визначенні рівня розвитку художньо-естетичного сприймання, наприклад, уміння сприймати художній твір: виявляти тематичний задум і художню ідею, аналізувати структуру твору, визначати авторське ставлення до персонажів, розглядати художні засоби в єдності зі змістом – їх ролі в реалізації автором свого тематичного та ідейного задуму (Дичківська, 2004).

Художньо-естетичне сприймання як результат розкривається завдяки таким елементам, як: духовне збагачення в цілому та підвищення мотивації, розширення й корекція орієнтацій і цінностей; розвиток світогляду, чуттєвості, спостережливості, почуття міри, гармонії, самоаналізу, естетичного смаку, творчої уяви; зваженості оцінок (Луговий, 2009). Потреба художньо-естетичного сприйняття дозволить долучити до інструментального класу з фортепіано знання з інших дисциплін, що сприятиме поглибленню інтегрованих підходів. Важливим фактом буде практична орієнтованість даної роботи, її відповідність індивідуальній траєкторії розвитку. Занурення у свої враження, у свої відчуття, асоціація з музичним матеріалом із подальшим ототожнюванням з відповідною епохою призведе до створення естетично-наповненого змістового твору, навіть за його елементарного технічного втілення. Адаптація культурного змісту сприятиме диференціації у виборі емоцій і стилів виконання власного вокального репертуару, передбаченню можливостей сприйняття себе – іншими.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Підсумовуючи вищенаведене, можна стверджувати, що інтегрованість, яка спрямована на врахування індивідуальної стратегії розвитку студента, повинна мати в собі покликання до формування певної культурознавчої компетентності, яка повинна поєднувати в собі стандарти загальні й фахові компетентності відповідно до стандарту, але й прямо та опосередковано акцентувати увагу на комплексній індивідуально-психологічній властивості особистості, в якій емоційна реакція поєднується з аналітико-синтетичною діяльністю свідомості. Культурознавча компетентність у естрадних виконавців, можна формувати через інструментальне мистецтва, зокрема на дисципліні «Фортепіано», де важливості набуває не кінцевий продукт, програмні результати навчання традиційно трактовані як уміння володіти інструментом, а скоріше як процес і результат художньо-естетичної

діяльності сприйняття музичного твору у процесі його переосмислення відповідно до власних уподобань з урахуванням вікового досвіду поколінь.

Перспективами даного дослідження є втілення зазначених у ньому методів на практичних заняттях із «фортепіано», тобто підготовка та проведення повноцінного експерименту для аналізу можливостей досягнення зазначеної культурознавчої компетентності, як узагальнення низки компетентностей, затверджених у Стандарті. Саме такий підхід дозволить проявитися комплексу індивідуально-психологічних і прикладних властивостей особистості під час художньо-творчого освоєння дійсності. Провідними якостями особистості в цьому процесі є мотивація до художньо-естетичного об'єкта, яким є першочергово його власна творчість та власна естрадно-вокальна діяльність, відповідні знання, його особисті здібності та вміння. Засади інтегрованості й динамічності сприяють адаптованості культурного змісту компетентності майбутнього фахівця до різних обставин і дозволяють корегувати їх якісні та кількісні характеристики.

ЛІТЕРАТУРА

- Аристова, Л. С. (2016). Формування професійної компетенції майбутніх учителів музичного мистецтва засобами діалогової педагогічної технології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 7 (61), 122–133 (Aristova, L. S. (2016). Formation of professional competence of future teachers of music art by means of dialogic pedagogical technology. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 7 (61), 122–133).
- Гуренко, О. І. (2004). Технологія формування етнокультурної компетентності студентів педагогічного університету *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету*, 2, 90–101 (Gurenko, O. (2004). Technology of formation of ethnocultural competence of students of pedagogical university *Collection of scientific works of Berdyansk state pedagogical university*, 2, 90–101).
- Єжова, Т. В. (2007). *Формування загальнокультурної компетентності студентів в освітньому процесі вищих навчальних закладів*. Київ: Мілленіум (Yezhova, T. (2007). *Formation of general cultural competence of students in the educational process of higher educational institutions*. Kyiv: Millennium).
- Дикий, В. П. *Интегрированные уроки как средство формирования культуроведческой компетенции учащихся*. Режим доступу: http://pedsovet.org/mtree/task/viewlink/link_id,2838/Itemid,118/ (Dikiy, V. *Integrated lessons as a means of forming the cultural competence of students*. Retrieved from: http://pedsovet.org/mtree/task/viewlink/link_id,2838/Itemid,118/)
- Дичківська, І. М. (2004). *Інноваційні педагогічні технології*. Режим доступу: <http://ukrlibrary.com.ua/books/24/1/vocabulary.html> (Dichkivska, I. M. (2004). *Innovative pedagogical technologies*. Retrieved from: <http://ukrlibrary.com.ua/books/24/1/vocabulary.html>).
- Культурологія: Концепції культурних змін. Режим доступу: <http://www.readbookz.com/book/187/6739.html> (*Cultural Studies: Concept of Cultural Change*. Retrieved from: <http://www.readbookz.com/book/187/6739.html>)
- Луговий, В. І. (2009). Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні. *Реалізація європейського досвіду*

компетентнісного підходу у вищій школі України: матеріали методичного семінару. Київ: Педагогічна думка, сс. 5–17 (Lugovyi, V. I. (2009). European concept of competence approach in higher education and problems of its implementation in Ukraine. *Implementation of the European experience of the competence approach in higher education of Ukraine: materials of the methodical seminar*. Kyiv: Pedagogical Thought, pp. 5–17).

Малик, Г. Д. (2007). Понятійно-термінологічні проблеми компетентнісного підходу: компетентність і компетенція. *Тенденції розвитку сучасної української освіти: філософія освітньої стратегії*, 11, 67–74. (Malik, G. D. (2007). Conceptual and terminological problems of the competence approach: competence and competence. *Trends in the development of modern Ukrainian education: philosophy of educational strategy*, 11, 67–74).

Масол, Л. М. (2006). Компетентнісно-орієнтований підхід до загальної мистецької освіти. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки)*, 2, 25–30. (Masol, L. M. (2006). Competence-oriented approach to general art education. *Collection of scientific works of Berdyansk State Pedagogical University (Pedagogical Sciences)*, 2, 25–30.

Олексюк, О. М. (2014). Методологічний контур інтеграційних процесів у мистецькій освіті. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф.*, сс. 53–60 (Oleksiuk, O. M. (2014). Methodological contour of integration processes in art education. *Professional art education and art culture: Challenges of the XXI centur.*, pp. 53–60).

Рождественський, Ю. В. (2000). *Введение в культуроведение*. (Rozhdestvensky, Yu. V. (2000). *Introduction to cultural studies*).

Стандарт вищої освіти України першого бакалаврського рівня. Музичне мистецтво.

Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/025-muzichne-mistetstvo-bakalavr.pdf>.

(*Standard of higher education of Ukraine of the first bachelor's level. Musical art.* Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/025-muzichne-mistetstvo-bakalavr.pdf>.)

Флиер, А. Я. (2000). *Культурология для культурологов*. (Flier, A. Ya. (2000). *Culturology for culturologists*).

РЕЗЮМЕ

Курьшев Евгений. Основные векторы формирования культуроведческой компетентности у студентов специальности «Музыкальное искусство» (направление «Эстрадный вокал») средствами инструментального искусства.

Автор исследует сущность подготовки эстрадного исполнителя в контексте прохождения дисциплины «Фортепиано». Подчеркивается роль методического значения сопутствующих дисциплин относительно основной траектории развития студентов, а именно инструментального исполнительства для подготовки вокалиста. Рассмотрены конкретные методы, направленные на формирование культурознания с учетом непосредственно эстрадной специфики при этом, учитываются параллельное развитие инструментального исполнительства. Доказано, что общее понимание культурного положения в социуме способно влиять непосредственно на развитие личности вокалиста, а также помогает сформировать правильный вектор его деятельности, обеспечить успешность реализации его в исполнительской деятельности.

Ключевые слова: вокал, эстрадный исполнитель, художественно-эстетическое восприятие, культурознание, компетентности.

SUMMARY

Kuryshv Eugene. The main vectors of the formation of cultural competence in students majoring in “Musical Art” (direction “Pop Vocal”) by means of instrumental art.

In this article, the author explores the essence of training a pop singer in the context of studying the discipline “Piano”. The methodological significance of related disciplines in relation to the main trajectory of students’ development, namely instrumental performance for vocalist training, is emphasized. Special emphasis is placed on the general cultural component in pop vocalists training, on the social significance of the figure of the vocalist in the context of cultural formation. In order to understand a song and really be on the same wavelength with the recipient, it is not enough for a pop singer to sing well, he must immerse himself deeply in the lyrics, music content, not only his life experience but the life experience of his potential recipient, formed under the influence of all components of the historical formation. This competence is considered as a personal category, which is dominated by the applied nature: it covers the process and result of mastering and using the personality of a vocalist-pop culture in the industry (professional culture) in particular and life in general by means of language. Among the main personality traits is erudition in the subject of culture in general and the professional culture of pop vocalists. The article defines that cultural competence has the character of an integrated, dynamic quality that requires some training, which can be based on a conglomeration of combinations of theoretical and practical disciplines of the normative cycle of training. The connection with artistic communication is indicated, where through a generalized musical-artistic form there is a kind of activity that uses certain universal canons for the human community and exists in the form of stage production and promotes certain value concepts of culture. Considerable attention is also paid to perception as a manifestation of artistic and aesthetic activity, which highlights such psychological qualities and nature of the process as motivation, observation, attention, memory, including visual, imagination, emotionality, empathy, including the level of general development of the recipient and the repeater as a whole. The conclusions outline cultural competence, which should combine the standard of general and professional competence that meets the standard, but also, directly and indirectly, emphasize the complex individual psychological characteristics of the individual, in which the emotional reaction is combined with analytical and synthetic activities of consciousness by the development of the individual strategy of students.

Key words: vocals, pop performer, artistic and aesthetic perception, cultural studies, competence.